

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci Markéty Buzkové „Teorie společné přirozenosti a univerzálií ve spise Tomáše Akvinského „De ente et essentia“

Práce Markéty Buzkové se věnuje ontologicko-logickému tématu společné přirozenosti a univerzálií v raném díle Tomáše Akvinského „De ente et essentia“. Práce je rozdělena do dvou částí. V první se autorka věnuje definici základních termínů, jakými jsou univerzálie či druhá intence. Pojednává zde také o Aristotelově pojetí substance. Charakterizuje pojmy jako je první a druhá substance z *Kategorií* a věnuje se taktéž Stagiritově hylemorfismu obsaženému v *Metafyzice*. Vedle Aristotela, představujícího nepochybně východisko Tomášových úvah v *De ente*, autorka stručně pojednává také o pojetí esence u arabského filosofa Avicenny, které, jak známo, představuje východisko všech ontologických teorií univerzálií počínaje 13. stoletím a konče raně novověkou scholastikou. V druhé, hlavní, části se pak bakalářka věnuje vlastnímu tématu práce, jímž je Tomášova teorie společné přirozenosti. V sedmi podkapitolách probírá téměř všechna témata obsažená ve skutečně hutném spisku *O jsoucnu a bytí*, jakými jsou různé definice pojmu esence, rozlišení materiálních a imateriálních substancí, Tomášovo rozlišení formy části (*forma partis*) a formy celku (*forma totius*) či distinkce poznamenané (*materia signata*) a nepoznamenané látky (*materia non signata*). Zmiňuje také logický předpoklad Tomášových úvah v podobě jeho tzv. teorie identitní predikace či jeho implicitní teorie distinkcí. Vedle metafyzické strukturace esencí na tzv. esenciální stupně (*grady*) kopírující Porfyriův strom, pak autorka vykládá Tomášovu interpretaci Avicennovy teorie absolutně uvažované přirozenosti a jejích třech „existenčních“ stavů, a to vše v kontextu Tomášovy nauky o reálné distinkci mezi esencí a existencí. V závěru se pak po vzoru spisu *De ente et essentia* zabývá stručně také problematikou esencí akcidentů.

Na práci, která se zaměřuje na obtížné, abstraktní téma, je v první řadě třeba ocenit značnou šíři záběru, s níž autorka zpracovává dané téma, která také nepochybně vyžadovala velikou píli. Na bakalářskou práci autorka zohledňuje skutečně veliké množství témat, jejichž „pospojování“ a „seřazení“ lze považovat za poměrně zdařilé. Tomu odpovídá i zpracování bohaté sekundární literatury k tématu. Po formální stránce (citace, typografie, atd.) považujeme práci za uspokojující.

Práce však vykazuje některé více či méně drobné nedostatky:

- 1) výskyt neúplných vět („Po vymezení toho, co si můžeme představit pod pojmem obecný. Přejdeme k aristotelskému pojmu jsoucna“, str. 11) či zvláštních formulace („Někdy Aristoteles není považován za autora ...“: Kdy po ránu, nebo večer?, str. 11).
- 2) často autorka „skáče“ od jednoho k druhému: nejdříve se říká (str. 11), že Aristoteles člení jsoucno na to, co se vypovídá „ve smyslu případku“, někdy „samo o sobě“, aby se řeklo, že podstatou je „ti esti“, tak „tode ti“ s tím, že následuje zmínka o tom, že Tomáš chápal jsoucno také jako to, o čem lze utvořit kladný výrok. O kom se zde mluví? Jak souvisí Aristotelovo první dělení s druhým?
- 3) nesrozumitelná či zavádějící tvrzení: „... jsoucno není jediným příkladem podstaty ...“, str. 12; „Jednota ani mnohost nemohou tvořit součást esence, protože se vzájemně vylučují, což víceméně koresponduje s Aristotelovým náhledem na jednotu v Kategoriích“, str. 16 – Kde Aristoteles v Kategoriích mluví o jednotě? O jednotě Aristoteles mluví v Metafyzice?; kromě toho, nelze říci, že virtuální distinkce a pomyslná distinkce se základem ve věci označují totéž – viz str. 24: virtuální distinkce není pomyslná distinkce, ona je základem oné pomyslné distinkce)
- 4) nesprávná interpunkce či uvozovky: „U Avicenny absolutně uvažovaná esence, předchází bytí v jednotlivinách“, str. 15; „V materiálních substancích není „cost“ totéž, co bytí ...“, str. 19; „Např. Sokrates, živočich, rozumový- pojmy živočich ...“, str. 24)
- 5) nesprávná označení („Averroa“ místo „Averroes“)

Tyto drobnější výhrady však nic nemění na tom, že práci považujeme za docela zdařilou a navrhuje hodnocení 1-2.

Daniel Heider, Ph.D.

17. 5. 2012, Regensburg

